

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 9Co/54/2025
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7523202143
Dátum vydania rozhodnutia: 14. 05. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Gizela Majerčák
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2025:7523202143.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gizely Majerčák a členov senátu JUDr. Dany Popovičovej a JUDr. Aleny Mikovej v spore žalobcu: práp. A. B., B. X, B. C. – B., nar. X.X.XXXX, zást. Advokátska kancelária prof. JUDr. Ján Klučka, CSc, s.r.o., Ku Potoku 4, Košice, IČO: 54 725 542, za ktorého ako konateľ koná advokát prof. JUDr. Ján Klučka, CSc., proti žalovanému: D. E. - F. G. D. E., H. X, I., J.: XX XXX XXX, o 8 000 €, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Mestského súdu Košice č. k. K3-20C/27/2023 - 89 z 9. novembra 2023

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok v napadnutom vyhovujúcom výroku, ako aj vo výroku o trovách konania. Žalobcovi priznáva nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Mestský súd Košice ako súd prvej inštancie (ďalej aj len ako „súd“) rozsudkom označeným v záhlaví žalovaného zaviazal žalobcovi zaplatiť 2 000 € do 3 dní od právoplatnosti rozsudku, žalobu vo zvyšku zamietol a žalobcovi proti žalovanému priznal nárok na plnú náhradu jeho trov.

2. Rozhodol tak o žalobe, ktorou žalobca sa domáhal zaplata 8 000 € titulom náhrady škody spôsobenej mu porušením práva Európskej únie (ďalej aj len ako „EÚ“ alebo aj len ako „únia“) spočívajúcej v tom, že ako príslušník Hasičského a záchranného zboru (ďalej aj len ako „HaZZ“) s miestom výkonu stálej štátnej služby v Bidovciach, ktorého nerovnomerne rozvrhnutý týždenný pracovný čas sa skladá zo 16,5 hodinových pracovných zmien, po ktorých na čas nočných hodín 22:30 – 5:30 nasleduje 7,5 hodinová pohotovosť (24 hodinové zmeny), ktorá v prípade vyhlásenia poplachu a vyslania na zásah sa mení na prácu nadčas, v žalovanom období 01/2020 - 01/2023 prácu u žalovaného v priemere vykonával nad maximálny limit priemerného týždenného pracovného času stanoveného v čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES Európskeho parlamentu a Rady zo 4.11.2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ďalej aj len ako „smernica“), keďže súhrn takto naskladaného týždenného pracovného času v rozpore so smernicou pravidelne prekračoval touto smernicou stanovený maximálny týždenný limit 48 hodín., a to preto, že zo strany žalovaného došlo k porušeniu práva únie v dôsledku nesprávneho prebratia dĺžky priemerného týždenného pracovného času podľa smernice do slovenského právneho poriadku, konkrétne do zákona č. 315/2001 Z. z. o hasičskom a záchrannom zbore (ďalej len „zákon č. 315/2001 Z. z.“), pričom dlhodobé nerešpektovanie takto určeného únieového týždenného pracovného času podľa smernice sa prejavilo v osobnostnej sfére žalobcu, v dôsledku čoho mu vznikla ujma nemajetkovej povahy.

3. Keďže na rozhodnutie o práve žalobcu na náhradu škody voči štátu za porušenie komunitárneho práva neexistuje žiaden iný orgán disponujúci kompetenciou zverenou mu ústavnými normami, či zákonom, uzavrel, že na prejednanie a rozhodnutie veci je daná právomoc súdu prvej inštancie, že zodpovednosť členských štátov a iných orgánov pri aplikácii komunitárneho práva vychádza z prednosti komunitárneho práva, bez ktorej táto zodpovednosť by nebola vynútiteľná a že práve na základe toho v prípade chybnej aplikácie alebo opomenutia jeho aplikácie zo strany orgánov členského štátu poškodené fyzické alebo

právnické osoby sa môžu domáhať náhrady spôsobenej škody. Priamy účinok prednosti komunitárneho práva, ako aj celý inštitút zodpovednosti členského štátu a uplatňovania si náhrady škody poškodenými subjektmi vyplývajú výlučne z judikatúry Súdneho dvora európskych spoločenstiev [vychádzajúcej predovšetkým zo zásady pakta sunt servanda a zo zásady komunitárnej lojality, zakotvených v článku 10 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva (ďalej aj len ako „zmluva“ a „spoločenstvo“)], na základe ktorej členské štáty sú povinné prijať všetky opatrenia potrebné na zabezpečenie plnenia záväzkov vyplývajúcich zo zmluvy alebo z činnosti inštitúcií spoločenstva a zdržať sa akýchkoľvek opatrení, ktoré by mohli ohroziť dosiahnutie cieľov zmluvy alebo ktoré by mohli ohroziť reálny účinok komunitárneho práva. Priama aplikovateľnosť komunitárneho práva podľa Súdneho dvora EÚ znamená, že „normy komunitárneho práva musia disponovať úplným účinkom, a to rovnakým spôsobom vo všetkých členských štátoch, počnúc od ich vstupu do platnosti a počas celého obdobia ich platnosti, ako by boli súčasťou právneho poriadku, uplatniteľné na území jednotlivých členských štátov“ (bod 14 rozsudku Simmenthal), pričom majú vyššiu právnu silu, ako normy vnútroštátne a preto vnútroštátna norma odporujúca komunitárnej norme nemôže byť právoplatne aplikovaná a každý vnútroštátny súd ako orgán členského štátu „v medziach svojich právomocí je povinný aplikovať komunitárne právo ako celok a ochrániť práva, ktoré priznáva toto právo jednotlivcom tak, že nesmie aplikovať žiadne skoršie alebo neskoršie ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré sú v rozpore s komunitárnym právom“ (bod 16 a 21 rozsudku Simmenthal). Takto uzavrel, že zodpovednosť členských štátov v prípade porušenia komunitárneho práva je objektívna a absolútna, členský štát za žiadnych okolností sa jej nemôže zbaviť a ani sa z nej nemôže exkulovať, a to bez ohľadu na to, ktorý orgán konajúci v mene členského štátu škodu spôsobil.

4. S obranou žalovaného vychádzajúcou z vnútroštátnej právnej úpravy vykonanej zákonom č. 315/2001 Z. z., v zmysle ktorej do týždenného priemerného pracovného času sa nezarátava služobná pohotovosť (§85 a 92), sa vysporiadal s odkazom na závery Súdneho dvora Európskej únie (ďalej aj len ako „SD EÚ“), ktorý potvrdil, že pracovná pohotovosť tvoriaca súčasť týždenného pracovného času hasičov v spojení s ďalším „riadnym“ pracovným časom nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas“ a „pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých dotknutý pracovník je fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu „pracovný čas“ v zmysle smernice“ a „právo únie“ preto „bráni vnútroštátnej právnej úprave stanovujúcej priemerný pracovný čas, ktorý vzhľadom na to, že zahŕňa obdobia pracovnej pohotovosti a pohotovostnej služby, prekračuje týždennú hranicu upravenú v Čl. 6 písm. b) smernice“ (bod 25 rozsudku vo veci týkajúcej sa pracovnej doby a pracovného režimu pohotovosti nemeckých hasičov, C - 429/09 z 29.11.2010 G. Fuß). Poukázal pritom aj na to, že SD EÚ vo veci C-429/09 G. Fuß uviedol, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých dotknutý pracovník je fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu pracovný čas v zmysle Smernice a že v nadväznosti na rozhodovaciu činnosť SD EÚ aj v iných veciach (C-437/05 J. Vorel, C-397/01 Pfeiffer, C-14/04, Dellas) pracovná pohotovosť na pracovisku sa považuje za pracovný čas, pretože zamestnanec je k dispozícii zamestnávateľovi, a pracovnú pohotovosť na pracovisku nemožno považovať za čas odpočinku. Uzavrel preto, že nakoľko zákon č. 315/2001 Z. z. neprebral ustanovenia Smernice a pracovnú pohotovosť príslušníkov zboru nepovažuje za súčasť ich týždennej služobnej doby a ani ich neodmeňuje spôsobom určeným pre výkon služobnej činnosti v služobnej dobe (služobný plat), prekračovanie týždennej služobnej doby hasičov v dôsledku toho, že ich pohotovosť nebola považovaná za jej súčasť, zakladá porušenie čl. 6 písm. b) Smernice.

5. Majúc na zreteli citovanú judikatúru SD EÚ v posudzovanej veci súd dospel k záveru, že čas pracovnej pohotovosti na pracovisku je potrebné zahrnúť do výpočtu maximálneho denného alebo týždenného pracovného času, a to v celom rozsahu, nakoľko pracovná pohotovosť vykonávaná pracovníkom v režime fyzickej prítomnosti v zariadení zamestnávateľa ako celok sa považuje za pracovný čas, pričom nie je podstatné, akým konkrétnym spôsobom žalobca služobnú pohotovosť skutočne vykonával, t. j. či počas trvania služobnej pohotovosti je alebo nie je povinný byť bdely a aktívny, pokiaľ v stanovený čas zamestnávateľovi musí byť k dispozícii a nesmie preto prekročiť maximálny týždenný pracovný čas ustanovený Smernicou. Z tabuľkového spracovania podkladov predložených žalobcom (v spise na č. I. 15 a nasl., ale aj 65 a nasl.) pre súd vyplynulo, koľko hodín mesačne žalobca odpracoval v rámci služobného času, resp. koľko hodín strávil na pracovisku v rámci služobného času a pracovnej pohotovosti, ako aj priemerný týždenný pracovný čas žalobcu v rámci jedného mesiaca (napr. v 01/2020 - 54,42 hod., v 06/2020 - 55,16 hod., v 07/2020 - 58,68 hod., v 09/2020 - 53,05 hod., v 10/2020 - 50,40 hod., v 02/2021 - 54,00 hod., v 02/2021 - 52,14 hod., v 05/2021 - 50,40 hod., v 10/2021 - 52,38 hod., v 02/2022 - 49,78 hod., v 03/2022 - 52,15 hod., v 04/2022 - 57,93 hod. a v 05/2022 - 52,19 hod.), z čoho spôsobom vyjadreným v 8. odseku odôvodnenia napadnutého rozsudku pri

zohľadnení pracovného času v tom - ktorom mesiaci a jeho vydelení priemerným počtom týždňov a so zohľadnením neutrálneho obdobia,, (dovolenka, práceneschopnosť), zisťoval priemerný týždenný pracovný čas v rámci šesťmesačného referenčného obdobia, výsledkom čoho bol fakt, že tento počas žalovaného obdobia 01/2021 – 06/2021 bol 48,34 hod. a počas 01/2022 – 06/2022 bol 49,15 hod., a teda 48 hodinový týždenný pracovný čas zo strany zamestnávateľa žalobcu bol opakovane prekračovaný, pričom v ďalších sledovaných obdobiach osciloval maximálny priemerný 48 hodinový týždenný pracovný čas (v období 01/2020 – 06/2020 tento bol 47,41 hod. a v období 07/2020 – 12/2020 bol 47,77). Z týchto dôvodov sa nestotožnil s obranou žalovaného, že nedošlo k prekročeniu maximálneho priemerného týždenného pracovného času v rámci referenčného obdobia v zmysle smernice v žiadnom z relevantných referenčných období, ale uzavrel, že žalobca sa môže dovolávať práva únie na vyvodenie zodpovednosti orgánov Slovenskej republiky ako dotknutého členského štátu s cieľom získať náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušenia smernice prekročením priemerného 48 hodinového týždenného pracovného času žalobcu.

6. S obranou žalovaného, ktorý s odvolaním sa na rozsudok SD EÚ C-46/93 Brasserie du Pêcheur y Factortame argumentoval, že žalobca pred podaním žaloby neprejavil primeranú snahu s cieľom odvrátiť škodu alebo obmedziť jej rozsah, ako ani nevyužil všetky dostupné prostriedky na právnu ochranu, sa vysporiadal konštatovaním, že na rozdiel od žalovaného rozsudok SD EÚ vo veci Fuß na rozsudok C-46/93 v tejto súvislosti neodkazuje.

7. Pri posudzovaní splnenia podmienok pre vznik zodpovednosti členského štátu za vzniknutú škodu s odkazom na stabilizovanú judikatúru SD EÚ (C-429/09 Fuß, C-118/08 Transportes Urbanos y Servicios Generales) dospel k jednoznačnému záveru o ich naplnení (1. škoda vyplýva z porušenia právnej normy únie, ktorej cieľom je priznať jednotlivcovi právo - touto v danom prípade je Čl. 6 písm. b) smernice, ktorá jednotlivcovi priznáva práva priamo uplatniteľné v konaní pred vnútroštátnymi súdmi, keď členskému štátu ukladá maximálnu hranicu priemerného týždenného pracovného času, ktorá ako minimálna požiadavka na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia musí byť priznaná každému pracovníkovi (pravidlo sociálneho práva únie s osobitným významom, z ktorého má mať prospech každý pracovník), pričom zároveň výslovne je stanovené, že táto zahŕňa aj nadčasy, od čoho v prípade neprebratia Čl. 22 ods. 1 smernice do vnútroštátneho práva v žiadnom prípade sa nemožno odchýliť; 2. porušenie práva únie je dostatočne závažné – pokiaľ, ako v danom prípade, v zjavnom rozpore s judikatúrou SD EÚ v danej oblasti žalobca v žalovanom období preukázane pracoval nad Čl. 6 písm. b) smernice stanovený maximálny limit, ide o zjavné porušenie judikatúry SD EÚ, čo sa musí preto považovať za dostatočne závažné porušenie práva únie; 3. priama príčinná súvislosť medzi porušením a spôsobenou škodou, ktorá žalobcovi v danom prípade vznikla v jeho nemajetkovej sfére v dôsledku straty času odpočinku jeho ukrátením o čas odpočinku potrebného na regeneráciu jeho pracovných síl, ktorý žalobca trávil výkonom práce, hoci na čas odpočinku, na ktorý tento by mal nárok, ak by v smernici upravený maximálny týždenný pracovný čas bol dodržaný, t. j. k skráteniu času odpočinku žalobcu došlo výlučne z dôvodu, že v dôsledku nezarátania služobnej pohotovosti do pracovného času, tento musel pracovať.

8. Nárok na náhradu uplatnenej škody žalobcovi spôsobenej porušením práva únie subsidiárne posúdil podľa §§11 až 13 o. z. ako právnej úpravy uplatnenému nároku svojou povahou a účelom najbližšie, keďže upravuje náhradu nemajetkovej ujmy, v danom prípade spočívajúcej v porušení práva žalobcu na primeranú dobu odpočinku, v zásahu do práva na vedenie osobného a rodinného života, a to protiprávnym ukraľovaním žalobcu o jeho voľný čas, čo podľa rozsudku SD EÚ Fuß samo o sebe je zásahom závažným, ktorý, nebyť porušenia práva únie, mohol tráviť s rodinou, resp. budovaním iných vzťahov, psychickej i fyzickej regenerácii, no namiesto toho pred podaním žaloby žalobca pravidelne pracoval nad rámec maximálneho týždenného pracovného času stanoveného smernicou a na pracovisku nepochybne strávil viac času, ako mal. Obranu žalovaného, že pre úspech žalobcu s náhradou nemajetkovej ujmy v peniazoch najskôr muselo dôjsť k upusteniu od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, s odôvodnením, že ide len o demonštratívny výpočet, nepovažoval za správnu a poukázal na to, že pre uplatnenie nároku na náhradu škody v prejednávacom prípade je potrebný zásah do osobnostnej sféry porušením práva EÚ s tým, že ustanovenia §§11 - 13 o. z. sa použijú v rozsahu spôsobu náhrady v podobe náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, keďže smernica neupravuje spôsob, ani výpočet náhrady škody a uvedené ponecháva na vnútroštátnu právnu úpravu.

9. Pokiaľ ide o kritériá na stanovenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy, konštatoval, že podľa ustálenej judikatúry SD EÚ tieto musia byť v súlade tak s princípmi ekvivalencie - rovnocennosti (podmienky náhrady škody stanovené vo vnútroštátnych právnych úpravách nemôžu byť menej výhodné, ako podmienky týkajúce sa obdobných vnútroštátnych prostriedkov), ako aj s princípom efektivity (nemôžu byť upravené tak, aby viedli k praktickej nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu získania náhrady -

rozsudok Fuß, bod 62) a s odkazom na rozsudok Brasserie du Pecheur y Factortame uzavrel, že v prípade neexistencie práva únie v tejto oblasti je na vnútroštátnom poriadku dotknutého členského štátu, aby za predpokladu, že budú dodržané zásady ekvivalencie a efektivity, stanovil kritériá umožňujúce určiť rozsah náhrady škody (rozsudok Fuß, bod 93), ktoré analogicky musia byť „prepožičané“ od ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti, a nemožno automaticky, mechanicky a celkom formalisticky žalobcovi jeho ujmu nahradiť aplikujúc kritériá pre náhradu škody, pod ktorú náš právny poriadok náhradu nemajetkovej ujmy nesubsumuje. Z uvedených dôvodov pri stanovení výšky náhrady za zásah žalovaného do práva na odpočinok, súkromie a rodinný život ako nemajetkovej sféry žalobcu prihliadal na závažnosť ujmy, ktorá mu takýmto dostatočne závažným zásahom vznikla a nevyhnutne aj na následky takýmto zásahom vyvolané, na okolnosti zásahu a v neposlednom rade medze svojej úvahy stanovil aj v porovnaní s náhradou nemajetkovej ujmy všeobecnými súdmi prisudzovanou v iných prípadoch, keď tieto aplikujú ustanovenie §13 o. z., pričom dal do pozornosti rozsudok Fuß, bod 95.

10. S prihliadnutím na konkrétne okolnosti prejednávanej veci pri ustálení výšky prisudzovanej relutárnej náhrady nemajetkovej ujmy prihliadal na trvanie protiprávneho stavu (v dvoch zo šiestich referenčných období došlo k prekročeniu 48 hodinového pracovného času), keď žalobca potvrdil, že pracuje v zbore niekoľko rokov a nemá pocit dostatočného odpočinku po práci, t. j. 2 dni po 24 hodinovej zmene, pričom sa stáva, že na dni voľna sú určené nejaké školenia alebo kurzy. Ak má pohotovosť, nevie riadne spať, keďže kedykoľvek musí byť pripravený v prípade zásahu a vyraziť do jednej minúty na výjazd. Tým, že trávi veľa času v práci, málo času trávi s rodinou vrátane dcéry, manželka aj on sú z toho nervózni, má stres, nevie si nič naplánovať. Pociťuje zásah do súkromného a rodinného života, má málo času na koníčky (poľovanie, hokej). Po fyzickej stránke problémy zatiaľ nemá. Uvedené vyhodnotil tak, že nedodržaním 48 hodinového týždenného pracovného času nedošlo k výraznejším zásahom do osobnostnej integrity žalobcu a s prihliadnutím na to za primeranú považoval relutárnu náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 2 000 €, ktorú súdy prisudzujú v prípadoch zásahu do práva na ochranu osobnosti spočívajúceho v porušení práva na súkromie a rodinný život, ku ktorému dochádza napr. aj v prípade ublíženia na zdraví či zverejnenia a šírenia difamujúcich skutočností, čo vzhľadom na intenzitu zásahu do osobnostného práva a následkov nemožno (zásadne) určiť rovnako; zároveň s prihliadnutím na zmienenu frekvenciu, ako aj rozsah prekročenia 48 hodinového týždenného pracovného času (48,34 a 49,15 v dvoch zo šiestich referenčných období) a tiež majú na zreteli, že v inom konaní (K3-20C/2/2023), kde v prípade prekročenia 48 hodinového pracovného času v štyroch zo šiestich referenčných období došlo k prisúdeniu relutárnej náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 3 000 €, žalobcom uplatnených 8 000 € sa mu javila ako náhrada neprimeranej výšky.

11. S odôvodnením, že žalobcu v konaní, kde výška prisúdeného peňažného plnenia závisela od úvahy súdu, nemožno zaťažiť procesnou zodpovednosťou za nepredvídanie výsledku konania na základe úvahy súdu, pričom tento v spore, čo do základu, bol plne úspešným (zásah i vznik ujmy boli konštatované a relutárna náhrada nemajetkovej ujmy mu bola prisúdená), konštatoval jeho plný úspech vo veci a s odkazom na §255 ods. 2 CSP (správne §255 ods. 1 CSP – pozn. odvolacieho súdu) tomuto priznal nárok na plnú náhradu jeho trov proti plne neúspešnému žalovanému; zároveň zmienil, že „priestor na aplikáciu §257 CSP na rozhodovanie o trovách konania nevzhliadol“.

12. Proti tomuto rozsudku, čo do jeho vyhovujúceho výroku, žalovaný podal odvolanie tvrdiac naplnenie odvolacích dôvodov ustanovených v §365 ods. 1 písm. d), písm. f) a písm. h) CSP s návrhom, aby odvolací súd rozsudok v napadnutom rozsahu zmenil tak, že žalobu zamietne.

13. Proti rozsudku predovšetkým namietal nedostatok právomoci súdu prvej inštancie členského štátu posudzovať (ne)súlady slovenských zákonov alebo iných všeobecne záväzných právnych predpisov platných na území SR so smernicou EÚ, napadnutý rozsudok podľa neho vykazuje preto znaky arbitrárnosti. Opakovane namietal aj nedostatok pasívnej vecnej legitímácie v konaní, kde poukázal na rozdiel medzi pojmami „prebratie smernice“ a „aplikácia smernice“ tvrdiac, že v danom prípade Slovenská republika pri preberaní smernice de facto neporušila žiadne predpisy, a preto pri absencii protiprávneho konania nemohla vzniknúť žiadna škoda a tým ani zodpovednosť žalovaného za nároky, ktoré žalobca si uplatňuje v tomto súdnom konaní, ktoré navyše vyplývajú z pracovnoprávneho vzťahu a žalobca mzdový nárok „skrýva“ za náhradu škody vo forme nemajetkovej ujmy, pričom však Slovenská republika, ktorá nie je zamestnávateľom žalobcu, a nie je ani orgánom, ktorý by sa na aplikácii smernice podieľal, nemôže ale niest zodpovednosť ani za prípadnú nesprávnu aplikáciu smernice na pracovnoprávny vzťah žalobcu a jeho zamestnávateľa.

14. Odvolateľ zotrval aj na svojej procesnej obrane v konaní uplatnenej už pred súdom prvej inštancie, že smernica vzhľadom na charakter vykonávaných činností zahrňujúcich určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany a s tým spojený rozvrh služobného času, na služobný pomer príslušníkov HaZZ sa nevzťahuje v plnom rozsahu a ustanovenia smernice v danom prípade nemohli byť preto porušené

tak, ako to tvrdí žalobca, ale štátnu službu príslušníkov HaZZ vykonávajúcich zásahovú činnosť možno jednoznačne subsumovať pod negatívne vymedzenie pôsobnosti Smernice 89/391/EHS (Čl. 2 ods. 2) a rovnako úlohy, ktoré príslušníci HaZZ plnia podľa súvisiacich právnych predpisov týkajúcich sa civilnej ochrany integrovaného záchranného systému, ako aj právnej úpravy samotného HaZZ, podľa odvolateľa bez akýchkoľvek pochybností možno subsumovať pod pojem osobitné činnosti služieb civilnej ochrany v zmysle Čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS. Citoval pritom právnu úpravu §12 zákona č. 42/1994 Z. z., §3 ods. 1 a ods. 2 zákona č. 315/2001 Z. z. a §8 ods. 1 a 12 ods. 1 zákona č. 129/2022 Z. z., z čoho vyvodil, že príslušníci HaZZ vykonávajú zásahovú činnosť a okrem úloh na úseku ochrany pred požiarimi plnia aj úlohy na úseky civilnej ochrany obyvateľstva, a to predovšetkým v oblasti priameho výkonu záchranných činností a z toho dôvodu tieto činnosti nimi vykonávané pri zásahovej činnosti sú práve tými osobitnými činnosťami služieb civilnej ochrany, na ktoré Smernica č. 89/391/EHS sa nevzťahuje. Podotkol tiež, že rozhodnutie SD EÚ vo veci C - 429/09 G. Fuß, na ktoré súd v napadnutom rozsudku sa odvoláva, sa týka mestského hasiča a z toho dôvodu nie je smerodajné v prejednávanej veci, kde ide o štátnu službu príslušníka HaZZ vykazujúcu aj špecifika štátnej služby príslušníkov policajného zboru ako aj profesionálnych vojakov, pričom režimy výkonu hasičských činností v štruktúre mestských hasičov sú absolútne odlišné od režimu, v akom fungujú príslušníci HaZZ v SR.

15. Okrem toho odvolateľ namietal, že žalobca ani neosvedčil, že mu vznikol nárok na náhradu škody, ktorá mu mala vzniknúť tým, že vykonával nariadenú služobnú pohotovosť, za ktorú v zmysle platnej legislatívy bol odmeňovaný. Počas služobnej pohotovosti pracovník je povinný byť v zariadení zamestnávateľa alebo mimo nej, pričom má byť pripravený na výkon práce na požiadanie svojho zamestnávateľa a pokiaľ nie je zásah, môže odpočívať alebo sa venovať inej činnosti, pričom je vymedzený priestor na odpočinok, čo znamená, že zamestnávateľ si je vedomý a dokonca vytvára podmienky na oddych (spánok) zamestnanca, čo znamená, že v čase služobnej pohotovosti od žalobcu sa nevyžaduje aktívna činnosť, preto tento nemusí byť bdely a aktívny počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti, a napriek tomu zamestnávateľ žalobcovi vyplácal dohodnutú odmenu za takto strávený čas, a teda nielen za vykonávanú prácu, ale aj za takúto neaktívnu časť práce žalobca dostával pracovnú odmenu, ktorou zamestnávateľ mu kompenzoval to, že v prípade potreby (zásah) bude mu k dispozícii.

16. Ďalej odvolateľ namietal, že ani samotná skutočnosť, že podľa záveru súdu služobná pohotovosť je pracovným časom a má sa preto zarátavať do pracovného fondu, nie je ešte dôvodom na prisúdenie nároku na náhradu škody, ale s poukazom na rozhodnutie SD EÚ C - 46/93 (bod 84) namietal, že súd by mal preveriť, či žalobca ako poškodená osoba (ne)prejavil primeranú snahu s cieľom odvrátiť škodu alebo obmedziť jej rozsah a či včas využil všetky dostupné prostriedky na právnu ochranu. Zároveň namietal, že žalobca v tomto smere nevyvinul žiadnu snahu a svojmu zamestnávateľovi žiadnym spôsobom ani neoznámil, že odmieta vykonávať služobnú pohotovosť, resp. do dňa podania žaloby zamestnávateľ žalobcu ani nemal vedomosť, že výkon služobnej pohotovosti žalobca pociťuje ako výraznú ujmu a nebolo preto možné, aby zamestnávateľ včas zamedzil prípadnému vzniku takejto ujmy alebo aspoň obmedzil jej rozsah. Podľa zásady spoločnej právny systémom členských štátov poškodená osoba pod hrozbou toho, že škodu bude znášať sama, musí pritom vyvinúť primerané úsilie, aby obmedzila rozsah škody (rozsudok Mulder a i./Rada a komisia C 104/89 a C 37/90).

17. Odvolávajúci sa na veľmi jasné závery SD EÚ vyslovené vo veci C - 429/09, že „...je na vnútroštátnom práve dotknutého členského štátu, aby pri rešpektovaní zásady rovnocennosti a zásady efektivity jednak určilo, či škoda vzniknutá pracovníkovi ako je G. Fuß vo veci samej, v dôsledku porušenia právnej normy únie, musí byť nahradená udelením dodatočného náhradného voľna alebo finančným odškodnením a jednak definovalo pravidlá týkajúce sa spôsobu výpočtu tejto náhrady“, odvolateľ ďalej namietal, že napriek tomu, že žalobca sa domáha len finančnej náhrady škody za ujmu, ktorá mu mala vzniknúť, súd prvej inštancie sa mal zaoberať aj možnosťou udelenia dodatočného náhradného voľna žalobcovi.

18. Za nedostatočné odvolateľ považoval aj posúdenie, či vôbec a v akej miere došlo k porušeniu práva žalobcu nad maximálny 48 hodinový týždenný pracovný čas, namietajúc, že nie všetky hodiny odpracovanej pohotovosti sú hodinami nad maximálny limit pracovného času a podľa neho nemožno preto hovoriť o vzniku škody, keďže do pracovného času žalobcu sa započítaval (a mal ho aj zaplatený) aj čas dovolenky a práceneschopnosti, počas ktorých žalobca reálne nebol zamestnávateľovi k dispozícii. Odvolateľ zotrval aj na potrebe zohľadniť nerovnomerné rozvrhnutie služobného času u hasičov v referenčnom období 6 mesiacov, čím súd prvej inštancie podľa neho v tejto veci sa nezaoberal, kým sám žalobca vychádzal len z priemerných hodnôt odpracovaného týždenného pracovného času, ako aj času pracovnej pohotovosti, z čoho však nevyplýva, či za konkrétne obdobie pri referenčnom období 6 mesiacov skutočne dochádzalo k prekročeniu maximálneho limitu pracovného času.

19. Odvolateľ zotrval aj na námietke, že žalobca žiadnym spôsobom nepreukázal ani zásah do súkromného ani do rodinného života, či nepriaznivost' jeho zdravotného stavu alebo že by v príčinnej

súvislosti s výkonom povolania bol utrpel takú ujmu, ktorá by v značnej miere znížila jeho dôstojnosť, resp. vážnosť v spoločnosti a ktorá by odôvodňovala súdom prisúdenú výšku relutárnej náhrady nemajetkovej ujmy, pričom dôkazné bremeno v spore zaťažuje žalobcu; výšku prisúdenej relutárnej náhrady v porovnaní s výškou náhrad priznávaných za telesné zranenia alebo obetiam násilných trestných činov okrem toho považoval aj za neprimeranú. Napriek odôvodneniu napadnutého rozsudku bezo zmeny za významné považoval aj to, že žalobca sa nedomáhal, aby sa upustilo od neoprávneného zásahu do práva na ochranu jeho osobnosti a ani sa nedomáhal odstránenia jeho následkov. Otáznym pre odvolateľa zostalo, akú inú činnosť žalobca by chcel vykonávať v čase služobnej pohotovosti, kedy musí byť prítomný na pracovisku, keď tento čas pripadá na nočné hodiny, ktoré každá fyzická osoba využíva na spánok a je objektívne (takmer) vylúčené, aby tento čas mohol využívať nejakou inou zmysluplnou činnosťou, prípadne ho plnohodnotne tráviť s rodinou.

20. S poukazom na to, že žalobca žalobou uplatnil nárok vo forme náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 8 000 €, z čoho napadnutým rozsudkom mu bolo prisúdených 2 000 €, odvolateľ nesúhlasí ani s rozhodnutím o nároku na náhradu trov konania v rozsahu 100 % v prospech žalobcu. Podľa neho nárok žalobcom bol nesprávne uplatnený a aj v danom prípade sa jedná o nesprávne právne posúdenie veci.

21. K odvolaniu sa vyjadril žalobca s návrhom, aby odvolací súd napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny. Zdôraznil, že každý vnútroštátny súd musí rešpektovať prednosť únievého práva pred vnútroštátnym právom a nemôže sa zbaviť povinnosti uprednostniť únievú normu pred vnútroštátnou normou. Žalovaný ako členský štát a adresát smernice 2003/88/ES po vstupe SR do EÚ je zodpovedný pritom za prijatie všetkých opatrení legislatívnej aj faktickej povahy a za jej správnu transpozíciu s cieľom dosiahnutia účelu smernice, námietka nedostatku jeho pasívnej vecnej legitímácie v konaní preto neobstojí

22. V reakcii na argumentáciu odvolateľa, že nakoľko hasiči sa podieľajú na civilnej ochrane obyvateľstva, smernica 2003/88/ES sa na nich nemôže vzťahovať a preto žalobcovi nemohla vzniknúť škoda, žalobca dôvodil, že námietka odvolateľa o neaplikovateľnosti smernice na prípad žalobcu nie je v súlade so všeobecne záväzným výkladom SD EÚ k Čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS. Zdôraznil, že v prípade Pfeiffer SD EÚ výslovne konštatoval, že „Čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS nevyklučuje z jej pôsobnosti služby civilnej ochrany ako také, ale len určité osobitné činnosti týchto služieb, ak charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti odporujú použitiu ustanovení tejto smernice“ (C - 397/01, bod 53.), pričom „výnimka uvedená v Čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS bola prijatá len za účelom zabezpečenia riadneho fungovania služieb nevyhnutných na ochranu verejnej bezpečnosti, zdravia a poriadku, ak nastane osobitne vážna situácia alebo situácia osobitného rozsahu, napr. katastrofa, pre ktorú je typické, že nie je možné rozvrhnúť pracovný čas pre záchranné tímy“ (bod 55). Ďalej upriamil pozornosť, že rovnako aj uznesenie SD EÚ prijaté vo veci C - 52/04 potvrdzuje, že „na činnosti zásahových síl verejnej hasičskej služby výnimka uvedená v Čl. 2 ods. 2 Smernice č. 89/131/EHS sa nevzťahuje, ale tieto činnosti naopak patria do pôsobnosti tejto smernice, pokiaľ sú vykonávané za obvyklých podmienok“ (bod 57.). Z novej judikatúry SD EÚ spomenul vec E. F., v zmysle ktorej „smernica 2003/88/ES sa má uplatniť na činnosti hasičského zboru, aj keď sú vykonávané zásahovými silami v teréne a nezáleží na tom, že sú zamerané na boj proti požiarom alebo poskytnutie pomoci iným spôsobom, ak sú vykonávané za obvyklých podmienok v súlade s poslaním zvereným príslušnej službe, a to aj vtedy, keď zásahy, ku ktorým môžu tieto činnosti viesť, svojím charakterom sú nepredvídateľné a môžu vystaviť pracovníkov, ktorí ich vykonávajú, určitým rizikám, pokiaľ ide o ich bezpečnosť a/alebo zdravie“ (C - 518/15, bod 27). Tieto závery podľa neho sú potvrdené smernicou č. 2003/88/ES, ktorá v článku 17 ods. 3 bod iii) výslovne uvádza aj protipožiarne služby a služby civilnej ochrany. Okrem toho takáto úprava podľa neho by nemala žiadny zmysel, pokiaľ by takáto činnosť ako celok bola vylúčená zo smernice 89/391/EHS, nakoľko v takomto prípade by sa na ňu nevzťahovala ani smernica 2003/88/ES. Z týchto dôvodov nesúhlasil s tvrdením odvolateľa, že smernica 2003/88 sa nevzťahuje na protipožiarne služby a služby civilnej ochrany vykonávané HaZZ.

23. Žalobca aj v súvislosti s námietkou odvolateľa, že počas služobnej pohotovosti on len odpočíval, za čo zamestnávateľ mu navyše aj zaplatil, poukázal na judikatúru SD EÚ, z ktorej nesporne vyplýva, že čas, v rámci ktorého pracovník skutočne nevykonáva žiadnu činnosť v prospech svojho zamestnávateľa, nepredstavuje nevyhnutne „čas odpočinku“ na účely uplatnenia smernice 2003/88/ES (rozsudok C-514/20, bod 32), pričom dospel k záveru, že v rámci tohto času pracovnej pohotovosti pracovník, ktorý je povinný zdržiavať sa na pracovisku a byť okamžite k dispozícii svojmu zamestnávateľovi, musí sa zdržiavať mimo svojho rodinného a sociálneho prostredia a má len malý priestor organizovať si čas, v rámci ktorého sa od neho výkon práce nevyžaduje a celú túto dobu je preto potrebné kvalifikovať ako „pracovný čas“ v zmysle smernice 2003/88 bez ohľadu na pracovnú činnosť skutočne vykonávanú

pracovníkom počas uvedenej doby (rozsudky Jaeger, C-251/02, bod 65; Pfeiffer a i., C-397/01 až C-403/01, bod 93, ako aj Dellas a i., C-14/04, body 46 a 58). Žalobca poukázal aj na konzistentnú rozhodovaciu prax všeobecných súdov v tejto otázke, a to najmä rozsudok tohto odvolacieho súdu z 31.5.2023 vo veci 11Co/90/2022 a tiež jeho rozsudok z 30.3.2023 vo veci 2Co/20/2023, v zmysle ktorého „...nie je podstatné, akým spôsobom žalobca vykonáva služobnú pohotovosť, či tento (nie) je povinný byť bdely a aktívny počas jej trvania, pokiaľ musí byť po stanovený čas k dispozícii zamestnávateľovi, pričom bez vplyvu na porušenie Čl. 6 písm. b) smernice je preto aj skutočnosť, že za pracovnú pohotovosť je vyplácaná odmena“.

24. So zreteľom na povahu osobnostného práva, ktoré bolo v danom prípade porušené (právo na ochranu zdravia, právo na súkromie), a jeho okolnosti, keď žalovaný ako členský štát EÚ neprijal opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky, aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času podľa Čl. 6 písm. b) smernice 2003/88/ES, podľa žalobcu nemožno podmieňovať možnosť uplatnenia peňažnej satisfakcie požadovaním následku, ktorým je zníženie dôstojnosti, resp. vážnosti žalobcu v spoločnosti, nakoľko občianskoprávne prostriedky ochrany osobnosti v §13 ods. 2 o. z. sú uvedené len demonštratívne, pričom v danom prípade ani žaloba o upustenie od neoprávneného zásahu, ako ani žaloba o odstránenie trvajúcich následkov vzhľadom na pôvodcu neoprávneného zásahu, ktorým je štát, nie je namieste a rovnako preto neprichádza do úvahy ani morálna satisfakcia.

25. Podľa žalobcu v rozpore s judikatúrou SD EÚ je aj argumentácia odvolateľa o neexistencii príčinnej súvislosti medzi porušením práva únie a vznikom škody žalobcu, ktorý neupozornil svojho zamestnávateľa na porušovanie jeho práv a ani nevyvinul primerané úsilie na zamedzenie vzniku škody, keďže na postavenie príslušníka HaZZ sa vzťahuje judikatúra SD EÚ (C-429/09 a C-455/06), z ktorej vyplýva, že by bolo v rozpore so zásadou efektivity uložiť poškodeným osobám povinnosť systematicky využívať všetky právne prostriedky, ktoré sú im k dispozícii, keď by to spôsobilo nadmerné ťažkosti alebo by to od nich nebolo možné rozumne vyžadovať; výkon práv priznaných jednotlivcom priamo uplatniteľnými ustanoveniami práva únie by bol znemožnený alebo nadmerne sťažený, ak by sa od žalobcov ako slabšej strany v pracovnoprávných vzťahoch vyžadovalo najprv uplatniť svoje práva voči zamestnávateľovi, čo by zároveň znamenalo aj spochybnenie práva na náhradu škody, majúceho základ v právnom poriadku únie a povinnosti členských štátov zabezpečiť jeho dodržiavanie. Podľa žalobcu čl. 6 písm. b) smernice 2003/88 nevyžaduje preto, aby dotknutí pracovníci požiadali svojho zamestnávateľa o dodržiavanie minimálnych požiadaviek upravených týmto ustanovením.

26. Podľa žalobcu odvolateľ zavádza konajúci súd, pokiaľ ten s poukazom na fakt, že zo žalobcom predloženej tabuľky nevyplýva, že žalobca počas celého žalovaného obdobia pracoval nad stanovený limit vyplývajúci z Čl. 6 písm. b) smernice, poukazuje na jednotlivé mesiace a to, či v nich (ne)došlo k prekročeniu priemerného 48 hodinového týždenného služobného času, nakoľko pre vec je dôležité referenčné obdobie, ktoré v zmysle Čl. 16 písm. b) smernice 2003/88/ES, je štvormesačné.

27. Žalovaný v replike zotrval na argumentácii, že ním prezentovaná rozsiahla právna argumentácia v konaní zo strany súdu nebola správne aplikovaná.

28. Žalobca, ktorého zástupcoví odvolacia replika odvolateľa bola doručená 21.3.2024, nevyužil svoje zákonné právo a odvoláciu dupliku nepodal. Žiadna zo strán ďalšie podanie vo veci neurobila.

29. Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací po kladnom posúdení včasnosti a prípustnosti odvolania podaného stranou, v ktorej neprospech bolo rozhodnuté, viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania a tiež viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie, bez nariadenia odvolacieho pojednávania preskúmal rozsudok v napadnutom rozsahu spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo (§34 a §355 a nasl. CSP o odvolaní) a dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné.

30. Rozsudok v zamietavom výroku nie je dotknutý odvolaním, tento nadobudol preto právoplatnosť a z toho dôvodu nemohol byť predmetom odvolacieho prieskumu. Predmetom odvolacieho prieskumu bol preto len vyhovujúci výrok rozsudku a závisiaci výrok o trovách konania (§367 ods. 1 a 3 CSP).

31. Žalovaným uplatnené odvolacie dôvody nie sú naplnené, rozsudok v napadnutých výrokoch I. a III. je vecne správny, preto odvolací súd postupom podľa §387 ods. 1 CSP tento potvrdil.

32. Rozsudok odvolacieho súdu verejne bol vyhlásený na Krajskom súde v Košiciach 14.5.2025 o 9.55 hod. v pojednávacej miestnosti č. dv. 210/II. poschodie, trakt D. Miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku od 25.4.2025 boli zverejnené na úradnej tabuli odvolacieho súdu a tiež na jeho webovej stránke (§219 ods. 1 a ods. 3, za použitia §378 CSP).

33. Súd prvej inštancie dokazovanie vykonal v dostatočnom rozsahu, náležite zistil skutkový stav, vykonané dôkazy vyhodnotil v súlade so zákonom a z týchto dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktorých založil svoje rozhodnutie a zo zisteného stavu vyvodil správny právny záver, napadnutý rozsudok

dostatočne odôvodnil (§220 ods. 2 CSP), pričom odvolací súd nezistil žiadne porušenie procesných práv ani inú vadu konania, ktoré by mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

34. Odvolacie námietky žalovaného boli už predmetom dokazovania pred súdom prvej inštancie, ktorý s nimi náležite sa vysporiadal pri rozhodovaní vo veci samej, pričom tieto skutočnosti ani odvolaciemu súdu neumožnili prijať iné závery a ani neboli spôsobilé spochybniť vecnú správnosť rozsudku v napadnutom rozsahu.

35. Odvolací súd v celom rozsahu sa stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku a preto v súlade s §387 ods. 2 CSP v odôvodnení svojho rozhodnutia sa obmedzil len na skonštatovanie, že dôvody rozsudku súdu prvej inštancie sú vecne správne a úplné z hľadiska všetkých kľúčových otázok nastolených v priebehu konania pred súdom prvej inštancie oboma procesnými stranami a odvolací súd na tieto preto odkazuje ako na vlastné, stotožňujúc sa so správnym právnym záverom súdu prvej inštancie o splnení všetkých predpokladov pre vznik zodpovednosti žalovaného za škodu, ktorá žalobcovi vznikla v dôsledku porušenia práva Európskej únie nesprávnym prebratím čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z. z., v dôsledku čoho došlo k porušeniu z tejto smernice vyplývajúceho práva žalobcu na 48 hodinový týždenný pracovný čas. Tým došlo k zásahu do jeho osobnostnej sféry, konkrétne do práva na odpočinok a na súkromie a rodinný život, nakoľko tento takto bol ukrátený o čas odpočinku a o psychickú a fyzickú regeneráciu a o čas, ktorý by mohol tráviť s rodinou, najmä venovať sa dcére a rozvíjaniu svojich osobných záujmov (poľovníctvo, hokej) a budovať priateľské a obdobné vzťahy. Súd prvej inštancie pri svojom rozhodovaní v danej veci správne pritom prihliadal na to, že neoprávnený zásah žalovaného trval niekoľko rokov, pričom vzhľadom na jeho následky v rodinnom i osobnom živote žalobcu relatívnu náhradu nemajetkovej ujmy v súdom prvej inštancie prisúdenéj výške 2 000 € aj odvolací súd považuje za primeranú nielen charakteru zásahu a jeho následkov z dôvodov, ako podrobne a presvedčivo tieto sú uvedené v odôvodnení napadnutého rozsudku, ale považuje ju za primeranú aj relatívnym náhradám všeobecnými súdmi priznávaným za porovnateľných skutkových okolností.

36. Otázku právomoci súdu na konanie je potrebné posudzovať vo vzťahu k predmetu sporu, ktorý je vymedzený uvedením podstatných skutkových okolností, na ktorých žalobca zakladá nárok. V predmetom prípade ide o peňažný nárok žalobcu majúci povahu nemajetkovej ujmy, ktorá žalobcovi mala vzniknúť v dôsledku porušenia jeho úniou garantovaného práva na 48 hodinovú týždennú pracovnú dobu ustanovenú čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES. Predmet sporu nepochybne preto sa týka práva únie, pričom súd prvej inštancie v danom prípade správne uzavrel, že právomoc na prejednanie a rozhodnutie veci je daná, lebo neexistuje žiadny iný orgán disponujúci kompetenciou zverenou ústavnými normami, či zákonom na rozhodnutie o práve žalobcu na náhradu škody voči štátu za porušenie práva únie. V zmysle čl. 144 Ústavy SR a tiež čl. 3 CSP súd je viazaný medzinárodnoprávnymi záväzkami SR, ktoré majú prednosť pred zákonom, judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora EÚ. Vzťah únievého a vnútroštátneho práva sa tak riadi zásadou prednosti a tiež povinnosťou vnútroštátnych orgánov aplikovať normy únievého práva z úradnej povinnosti (ex officio).

37. Judikatúra SD EÚ vo veci zodpovednosti členských štátov za porušenie práva únie je založená na zásade pacta sunt servanda - Čl. 10 zmluvy o založení európskeho spoločenstva, podľa ktorej členské štáty sú povinné prijať všetky opatrenia potrebné na zabezpečenie plnenia záväzkov vyplývajúcich im zo zmluvy alebo z činnosti spoločenstva a zdržať sa akýchkoľvek opatrení, ktoré by mohli ohroziť dosiahnutie cieľa zmluvy alebo ohroziť reálne účinky únievého práva. Nemožno preto prisvedčiť názoru žalovaného, že vnútroštátnemu súdu neprináleží prejudiciálne preskúmať súlad vnútroštátneho práva s únievým právom. Zo zásady prednosti práva EÚ pred vnútroštátnou normou vyplýva totiž povinnosť vnútroštátneho súdu členského štátu EÚ v rámci svojich právomocí a voľnej úvahy nielen vykladať vnútroštátne ustanovenia čo najviac v súlade s právom EÚ, ale pokiaľ táto interpretácia možná nie je, ukladá mu aj neaplikovať s právom únie nezlučiteľné vnútroštátne ustanovenia bez toho, aby vyčkal na predchádzajúcu legislatívnu úpravu, ktorou by sa vnútroštátna právna norma mala uviesť do súladu s únievým právom (SD EÚ C -231 - 233/06, C - 128 - 131/07). Keďže existuje povinnosť súdu vykladať vnútroštátne právne predpisy v súlade s právom EÚ, tým nepochybne je daná jeho právomoc aj posudzovať súlad vnútroštátnych právnych predpisov s právom EÚ a aj právomoc v prípade zistenia tohto nesúladu neaplikovať vnútroštátnu právnu normu odporujúcu právu EÚ. Súd prvej inštancie v danom prípade neprekročil preto svoje právomoci, pokiaľ ako predbežnú otázku skúmal, či (ne)došlo k prevzatíu (transpozícia) smernice do zákona č. 315/2001 Z. z. a či k tomu (ne)došlo spôsobom zaručujúcim jednotlivcovi touto smernicou priznané právo na 48 hodinový týždenný pracovný čas. SD EÚ pritom napr. v rozsudku vo veci C - 456/98 Centrosteeel vo vzťahu k vnútroštátnym súdom vyjadril požiadavku kontrolovať správnosť preberania smerníc, na čom je vystavaná jeho doktrína priamej a nepriamej aplikácie únievých smerníc vnútroštátnymi orgánmi. Rovnako podľa právnej teórie v prípade,

že v konaní pred slovenským súdom alebo správnym orgánom vziđe otázka aplikácie smernice únie, nevyhne sa tento orgán komparácii ustanovení smernice s ustanoveniami slovenského predpisu, do ktorého smernica bola transponovaná, aby zistil, či smernicu má aplikovať priamym alebo nepriamym spôsobom. Za tým účelom súdny alebo správny orgán by mal porovnať konkrétne znenia slovenského transpozičného predpisu so znením ustanovení transponovanej smernice (pozri E. F., E. F., Primárne právo Európskej únie, aplikácia a výklad práva Únie s judikatúrou, 3. vydanie, 1097s, str. 181).

38. Súd prvej inštancie v danej veci správne sa pritom vysporiadal aj s námietkou žalovaného o nedostatku jeho pasívnej vecnej legitímácie v konaní, keď poukázal na to, že Slovenská republika v zastúpení Ministerstvom vnútra SR predstavuje garanta riadnej transpozície smernice do zákona č. 315/2001 Z. z., pokiaľ ide o nezarátanú pracovnú pohotovosť hasiča na pracovisku počas jej neaktívnej časti do pracovného času, keďže absentujúca alebo nesprávna transpozícia smernice EÚ do noriem vnútroštátneho práva, ale aj aplikácia vnútroštátneho právneho poriadku odporujúca únióvému právu, vydanie súdneho alebo správneho rozhodnutia, ktoré je v rozpore s právom únie a taktiež aj prijatie alebo ponechanie v platnosti legislatívy, ktorá je v rozpore s právom únie, je výsledkom zákonodarného a legislatívneho procesu. Ide teda o absolútnu objektívnu zodpovednosť štátu, ktorá tu existuje bez ohľadu na to, ktorý konkrétny orgán verejnej moci porušenia práva EÚ sa dopustil, resp. ktorý z orgánov podľa vnútroštátnych noriem by mal povinnosť škodu nahradiť.

39. Za dodržiavanie, rešpektovanie a za zabezpečenie dodržiavania a rešpektovania práva EÚ zodpovedné sú jednotlivé členské štáty EÚ, t. j. v prejednávanej veci týmto zodpovedným subjektom je Slovenská republika. Zo samotného rozsudku SD EÚ vo veci Günther Fuß vyplýva, že v prípade porušenia práva na dodržiavanie 48 hodinového pracovného času poškodený má právo domáhať sa náhrady škody proti členskému štátu. Žalovaný teda disponuje pasívnou legitímáciou a žalobca teda dôvodne uplatnil nárok na náhradu škody z dôvodu porušenia práva EÚ voči Slovenskej republike ako pasívne legitimovanej strane sporu, v mene ktorej koná ústredný orgán verejnej správy, do ktorého pôsobnosti patrí oblasť štátnej správy pre HaZZ. Preto pokiaľ v prejednanom prípade pre danú oblasť zodpovednosti štátu neexistuje špecializovaná vnútroštátna právna úprava, namieste je využitie právnej úpravy, ktorá svojím obsahom a účelom je najbližšia (analogia iuris, analogia legis), rešpektujúc princípy únióvého práva. Vnútroštátne právo SR pozná síce osobitný zákon č. 514/2003 Z. z., ktorý upravuje otázku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, táto je však daná iba v prípade, pokiaľ existuje nezákonné rozhodnutie, či nesprávny úradný postup, v príčinnej súvislosti s ktorými vzniká tvrdená škoda. Vzhľadom na to, že prejednaná vec sa týka porušenia práva únie, nejde o naplnenie zákonných predpokladov aplikácie zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci podľa zákona č. 514/2003 Z. z.

40. Čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES ukladá členským štátom povinnosť stanoviť 48 hodinovú maximálnu hranicu pre priemerný týždenný pracovný čas, v súvislosti s ktorou výslovne je stanovené, že zahŕňa tak nadčasy, ako aj pracovnú pohotovosť. Od tejto povinnosti v žiadnom prípade sa nemožno odchyliť, pokiaľ ide o také činnosti, ako je činnosť hasičov, hoci by k tomu došlo len prostredníctvom súhlasu dotknutého pracovníka. Ide o pravidlo sociálneho práva únie s osobitným významom, z ktorého má mať prospech každý pracovník, keďže je minimálnou požiadavkou určenou na zaistenie bezpečnosti a ochrany jeho zdravia. V uvedenom článku takto uložená povinnosť členskému štátu v sebe zahŕňa na druhej strane aj nárok každého pracovníka na to, aby jeho priemerný týždenný pracovný čas nepresahoval túto maximálnu hranicu, pričom členské štáty rozsah pôsobnosti čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES nemôžu jednostranne určiť tak, že uplatnenie tohto nároku každého pracovníka by viazali na nejakú podmienku alebo ho určitým spôsobom obmedzili.

41. Čl. 1 ods. 3 smernice definuje svoj rozsah pôsobnosti na všetky odvetvia a činnosti, verejné i súkromné, pričom výslovne odkazuje na čl. 2 Smernice 89/391/EHS. Táto smernica podáva pritom výklad rozsahu svojej pôsobnosti nielen v pozitívnom slova zmysle, ale tiež v negatívnom, keď stanovuje výnimky rozsahu svojej pôsobnosti a neuplatňuje sa tam, kde sú s ňou nevyhnutne v rozpore charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti verejných služieb, napr. v oblasti služieb civilnej ochrany. Z cieľa predmetnej smernice, ktorý je zameraný na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci a tiež z jeho znenia čl. 2 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 prvého pododseku vyplýva, že rozsah pôsobnosti tejto smernice je nutne chápať širšie a súčasne výnimku z pôsobnosti je potrebné vykladať zužujúco. Navyše čl. 2 ods. 2 prvý pododsek smernice nevyklučuje z jeho pôsobnosti služby civilnej ochrany ako také, ale len určité ostatné činnosti týchto služieb, ak charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti odporujú použitiu ustanovení tejto smernice. Uvedené je potrebné vykladať spôsobom, že rozsah pôsobnosti smernice sa obmedzuje na prípady nevyhnutnej ochrany záujmov, ktoré dovoľuje smernica členským štátom chrániť. Upravená výnimka rozsahu pôsobnosti smernice má za úlohu zabezpečiť riadne fungovanie služieb nevyhnutných na ochranu verejnej bezpečnosti,

zdravia a poriadku v prípade, že nastane osobitne vážna situácia alebo situácia osobitného rozsahu, napr. katastrofa pre zásahové a záchranné tímy. Uvedené jasne sa odlišuje od štandardnej základnej obsahovej náplne činnosti a plnenia úloh žalobcu ako príslušníka HaZZ. Aj keď nemožno pochybovať, že by služba žalobcu popri plnení úloh pri zdolávaní požiarov (ne)zahrňovala tiež úlohy na úseku civilnej ochrany obyvateľstva, za obvyklých podmienok činnosti s ňou spojené možno vopred plánovať vrátane pracovného času jej personálu v súlade s úlohami, ktoré boli na ňu prenesené.

42. Služba žalobcu sa teda nevyznačuje žiadnymi osobitosťami, ktoré by odporovali použitiu právnych noriem únie v oblasti ochrany bezpečnosti a ochrany zdravia zamestnancov, preto sa na ňu nevzťahuje vylúčenie pôsobnosti, ktoré vyplýva z článku 2 ods. 2, 1. pododsek Smernice 89/391/EHS, naopak na službu žalobcu predmetná smernica sa použije v plnom rozsahu. Uvedený názor je podporený tiež závermi uznesenia SD EÚ vo veci C - 52/04 Personalrat der Feuerwehr Hamburg, podľa ktorých článok 2 Smernice 89/391/EHS a článok 1 ods. 3 Smernice 2003/88/ES sa majú vykladať v tom zmysle, že činnosti vykonávané zásahovými silami takej verejnej požiarnej služby, akou je verejná služba, o ktorú ide v konaní vo veci samej, obvykle patria do pôsobnosti uvedených smerníc, takže článok 6 bod 2 Smernice 2003/88/ES v zásade bráni prekročeniu maximálnej hranice 48 hodín určenej ako maximálny týždenný čas, vzťahujúcej sa aj na služby hliadky. Jeho prekročenie je možné v prípade výnimočných okolností takej závažnosti a rozsahu, ktoré dočasne prevážia cieľ smerujúci k zabezpečeniu riadneho fungovania služieb nevyhnutných pre ochranu takých verejných záujmov, ako sú verejný poriadok, zdravie a bezpečnosť, nad cieľom spočívajúcim v zabezpečení bezpečnosti a zdravia pracovníkov pridelených do zásahových a záchranných jednotiek. SD EÚ aj v tomto uznesení dospel k záveru, že jediným cieľom výnimky uvedenej v článku 2 ods. 2 1. pododseku Smernice 89/391/EHS bolo zabezpečenie riadnej činnosti služieb nevyhnutných na účely ochrany bezpečnosti, zdravia, tiež verejného poriadku v prípade závažných a svojim rozsahom mimoriadnych okolností, napr. v prípade katastrofy, pre ktoré je charakteristická najmä skutočnosť, že môžu pracovníkov vystaviť rizikám, ktoré nie sú zanedbateľné, pokiaľ ide o ich bezpečnosť alebo zdravie a ktoré vzhľadom na ich povahu nie je možné zohľadniť pri rozvrhu pracovného času zásahových a bezpečnostných zložiek.

43. Kritérium, ktoré používa zákonodarca spoločenstva na určenie pôsobnosti Smernice 89/391/EHS, sa nezakladá na príslušnosti pracovníkov k takým rozličným odvetviám činnosti, ktoré sú uvedené v článku 2 ods. 2, 1. pododseku tejto smernice, akými vo všeobecnosti sú ozbrojené sily, polícia, civilná ochrana, ale vyplýva výlučne z osobitej povahy určitých osobitných úloh vykonávaných zamestnancami v týchto odvetviach, čo odôvodňuje výnimku z pravidiel stanovených v uvedenej smernici, a to z dôvodu absolútnej nevyhnutnosti zabezpečenia účinnej ochrany spoločnosti. Vzhľadom na to, že uvedené činnosti v ozbrojených silách a záchranných službách sa vykonávajú za zvyčajných okolností, patria do pôsobnosti Smernice 89/391/EHS. Nie je preto dôvodná odvolacia námietka žalovaného o tom, že služobná činnosť žalobcu nepatrí do pôsobnosti Smernice 2003/88/ES a rovnako nie je dôvodná ani jeho odvolacia námietka, že smernica na služobný pomer príslušníkov HaZZ a s tým spojený rozvrh služobného času sa nevzťahuje v plnom rozsahu. Odvolací súd v tejto súvislosti plne sa stotožňuje s názorom súdu prvej inštancie, že zákon č. 315/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov svojou úpravou - oddelením pracovnej služby od pracovnej pohotovosti a ich usporiadaním náležite nereflektuje 48 hodinový týždenný limit pracovného času. Odvolací súd v zhode so súdom prvej inštancie zastáva názor, že do Smernicou 2003/88/ES regulovaného fondu práce spadá pracovná pohotovosť a že z jej pôsobnosti nie je vyňatá kategória zamestnancov, do ktorej spadá žalobca.

44. Zákon č. 315/2001 Z. z. o hasičskom a záchrannom zbore v znení neskorších predpisov vo svojich ustanoveniach upravuje o. i. podmienky výkonu štátnej služby, do ktorých spadajú kategórie: týždenný služobný čas, nerovnomerné rozvrhnutie služobného času, prestávky v štátnej službe, nepretržitý odpočinok medzi dvoma služobnými dňami, dĺžka nepretržitého odpočinku v týždni, dni služobného pokoja, štátna služba nadčas, služobná pohotovosť v štátnej službe príslušníkov a dovolenka.

45. Vzhľadom na to, že z ustanovení zákona č. 315/2001 Z. z. nevyplýva, že by služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby bola považovaná za súčasť ich služobného času, vnútroštátna právna úprava v rozpore so smernicou 2003/88 umožňuje preto zamestnávateľom, resp. služobnému úradu rozvrhnúť príslušníkovi zboru služobný (pracovný) čas tak, že tento presiahne maximálnu hranicu stanovenú v článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES. Súdny dvor Európskej únie opakovane konštatoval, že pojem pracovný čas uvedený v smernici 2003/88/ES je autonómnym pojmom práva EÚ, ktorý treba definovať podľa objektívnych vlastností s odkazom na systém a účel smernice, ktorým je zlepšenie životných a pracovných podmienok pracovníkov. Článok 2 ods. 1 a ods. 2 tejto smernice vymedzuje pracovný čas ako „akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosť“ a čas odpočinku ako „akýkoľvek čas, ktorý nie je pracovným časom“. SD EÚ vo svojej judikatúre už zdôraznil, že určitý čas buď je pracovným časom alebo ním nie

je. Normotvorca teda nepovažoval za vhodné stanoviť nijakú ďalšiu kategóriu alebo kategórie, podľa ktorých by umožnil určité rozlišovanie pracovného času a času odpočinku. V rozsudku vo veci C - 518/15 Ville de Nivelles/Rudy Matzak predovšetkým zdôraznil, že pokiaľ ide o určité kategórie hasičov prijatých do verejných služieb, členské štáty sa nemôžu odchyliť od súboru povinností vyplývajúcich z ustanovení smernice vrátane pojmov pracovný čas a čas odpočinku. Smernica neumožňuje ani to, aby členské štáty ponechali v platnosti alebo prijali inú definíciu pojmu pracovný čas, ako je definícia uvedená v tejto smernici, ktorá členským štátom síce stanovuje možnosť uplatňovať alebo prijímať ustanovenia, ktoré sú priaznivejšie pre ochranu bezpečnosti a zdravia pracovníkov, ale táto možnosť sa neuplatňuje na definíciu pojmu pracovný čas, čo potvrdzuje aj účel smernice, ktorý má zabezpečiť, aby definície v nej uvedené sa nemohli vykladať rôzne v závislosti od vnútroštátneho práva.

46. Vzhľadom na uvedené v okolnostiach súdnej veci súd prvej inštancie dospel potom k správne mu záveru, že žalobca ako hasič zamestnaný v rámci zásahovej služby, ktorá spadá do verejného sektora, ktorý odpracoval priemerný pracovný čas presahujúci 48 hodinový priemerný týždenný pracovný čas stanovený v článku 6 písm. b) smernice (konkrétne 48,34, resp. 49,15 hod. v referenčnom období 6 mesiacov), z tohto dôvodu sa môže dovolávať práva únie na vyvodenie zodpovednosti orgánu dotknutého členského štátu s cieľom získať náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušenia tohto ustanovenia. Neobstojí pritom ani tá obrana odvolateľa, že súd s referenčným obdobím 6 mesiacov nekalkuloval, keď v tejto súvislosti príslušné prepočty v danej veci urobil tak, ako tieto vyplynuli z 8. odseku jeho odôvodnenia vrátane podrobného postupu, ako pri tomto prepočte postupoval. Súd prvej inštancie správne pritom posudzoval a vyhodnotil, že boli naplnené podmienky pre vyvodenie tejto zodpovednosti, a to kumulatívnym spôsobom. Adekvátne pritom vychádzal z judikatúrnych záverov SD EÚ vrátane rozsudku vo veci C - 429/09, v zmysle ktorých poškodení jednotlivci majú právo na náhradu škody za kumulatívneho splnenia aj súdom prvej inštancie správne posudzovaných a správne vyhodnotených troch zhora už zmienených podmienok 1 až 3. Zo zistenia, že v danom prípade u žalobcu v období od (01/2020 - 01/2023) v kalendárnych mesiacoch pravidelne sa opakovali týždne (cca 1 týždeň v mesiaci), v ktorých 24 hodinovú zmenu tento odpracoval 3x, čo predstavuje 72 hodín štátnej služby a služobnej pohotovosti týždenne. Súd správne mal tak za preukázané, že u žalobcu k prekročeniu maximálneho týždenného pracovného času v žalovanom období došlo počas dvoch referenčných šesťmesačných období, kedy jeho priemerný týždenný pracovný čas bol 48,34, resp. 49,15 hod., čo po porovnaní zodpovedá odpracovanému času podľa predložených listín. Súd prvej inštancie pritom bezpochyby vyvodil správny právny záver, že uvedené je v zjavnom rozpore s právom únie určujúcim týždenný limit služobnej povinnosti na 48 hodín a nemožno mať preto pochybnosti o správnosti ani jeho záveru o dostatočne závažnom porušení práva únie.

47. Odvolací súd rovnako, ako ani súd prvej inštancie, sa nestotožňuje s názorom odvolateľa, že len preto, že pán. K. L. vykonáva práce hasiča v pracovnom pomere pre mesto Halle, a teda nie v štátnej službe, nemožno závery rozhodnutia vo veci C - 429/09 aplikovať na príslušníkov HaZZ v SR. Súdný dvor EÚ v tomto rozhodnutí jasne sa totiž vyjadril k povahe práce hasičov ako takých bez rozlíšenia, či tieto práce sú vykonávané na celoštátnej alebo regionálnej úrovni a či ich zamestnávateľom je štát alebo iný subjekt. Nemožno pritom prehliadnuť ani to, že SD EÚ v tomto svojom rozhodnutí nadväzuje na svoju skoršiu judikatúru, v ktorej sa už vyjadril k spôsobu interpretácie slovného spojenia „určité osobitné činnosti verejných služieb“ použitého pri negatívnom vymedzení pôsobnosti smernice 2003/88 ES. V tomto rozhodnutí SD EÚ zaujal stanovisko aj v otázke potrebnosti preventívneho pôsobenia zamestnancov uplatňujúcich únie právo vo svetle predpokladov pre vznik zodpovednosti za škodu podľa judikatúry SD EÚ, napr. vo veci C - 46/93 a taktiež skonštatoval, že „článok 6 písm. b) Smernice 2003/88 ES ani zďaleka nevyžaduje, aby dotknutí pracovníci požiadali svojho zamestnávateľa o dodržovanie minimálnych požiadaviek upravených týmto ustanovením, ale naopak zamestnávateľovi nariaďuje, aby v prípade, ak do vnútroštátneho práva je prebratá výnimka upravená v článku 22 tej istej smernice, získal osobný, výslovný a slobodne vyjadrený súhlas uvedeného pracovníka s tým, že sa vzdáva práv priznaných týmto článkom 6 písm. b) smernice“ a uzavrel, že „nemožno za primerané požadovať od takého pracovníka, ktorému rovnako, ako K. L., vznikla škoda z dôvodu, že jeho zamestnávateľ porušil práva priznané článkom 6 písm. b) smernice 2003/88, aby na účely uplatnenia nároku na získanie náhrady tejto škody najprv podal žiadosť tomuto zamestnávateľovi“.

48. Pokiaľ ide o existenciu škody, z európskej judikatúry vyplýva, že náhrada škôd spôsobených jednotlivcom porušením práva únie musí byť primeraná vzniknutej škode, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu ich práv. Je pritom na vnútroštátnom práve členských štátov, aby pri dodržaní zásad rovnocennosti a efektivity určili, či náhrada škody sa musí poskytnúť vo forme udelenia dodatočného náhradného voľna alebo vo forme finančného odškodnenia a tiež, aby definovali pravidlá týkajúce sa spôsobu výpočtu tejto náhrady. Vzhľadom na priamy nárok každej dotknutej osoby domáhať sa voči

členskému štátu náhrady škody a na povinnosť každého členského štátu zabezpečiť dodržiavanie práva únie v súvislosti so vznikom tvrdenej škody, odvolateľ sa neopodstatnene bránil, že žalobca nepreukázal, že vyvinul akúkoľvek snahu na to, aby škode, resp. ujme predišiel. Pripustenie takejto námietky v praxi by totiž znamenalo prenášanie aktivity na jednotlivca, ktorému v dôsledku porušenia povinnosti členského štátu bola spôsobená škoda, a to v rozpore s existujúcou judikatúrou SD EÚ, podľa ktorej, ako správne na ňu poukázal žalobca, by bolo v rozpore so zásadou efektivity uložiť poškodeným osobám povinnosť systematicky využívať všetky právne prostriedky, ktoré sú im k dispozícii, aj keď by to spôsobilo nadmerné ťažkosti alebo by to od nich nebolo možné rozumne vyžadovať.

49. V súvislosti so vznikom tvrdenej škody odvolateľ rovnako neopodstatnene namietal, že súd prvej inštancie sa nezaoberal posúdením, či žalobca preukázal, že v rozhodnom období skutočne pracoval nad tvrdý limit 48 hodinového týždenného pracovného času, keď bolo potrebné zohľadniť aj nerovnomerné rozvrhnutie služobného času u hasičov v období 6 mesiacov, čo súd v danom prípade aj zohľadnil (pozri 8. odsek jeho odôvodnenia), navyše za situácie, ak pred súdom prvej inštancie žalovaný neprodukoval v kontexte uvedeného relevantnú procesnú obranu. Súd prvej inštancie správne konštatoval, že žalobca v žalovanom období po zohľadnení služobného pracovného času a nariadenej služobnej pohotovosti pracoval v priemere nad rámec 48 hodinového pracovného týždňa určeného článkom 6 písm. b) smernice, čoho opak žalovaný v konaní relevantne preukázať nevedel. Odvolateľovi predmetnou odvolacou námietkou sa nepodarilo preto spochybniť správnosť súdom takto zisteného skutkového stavu.

50. Priznanie relatívnej náhrady za spôsobenú nemajetkovú ujmu žalobcovi po zistení splnenia zákonných podmienok zakladajúcich zodpovednosť žalovaného za škodu, súd prvej inštancie vyargumentoval spôsobom spĺňajúcim požiadavky kladené na odôvodnenie rozhodnutia v zmysle §228 ods. 2 CSP. Z napadnutého rozsudku vyplýva, že žalobca bol ukrátený v nemajetkovej sfére o čas odpočinku, ktorý mohol tráviť s blízkymi, fyzicky, psychicky regenerovať v súlade s princípom rovnocennosti práva EÚ a vnútroštátneho práva. Súd prvej inštancie na prejednávaný prípad správne aplikoval ustanovenia o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy priznávanej fyzickým osobám v prípade zásahu do ich osobnostných práv (§13 o. z.) v spojení s §11 o. z. a pri určení jej výšky správne zohľadnil kritériá ustanovené zákonom a vyplývajúce z judikatúrnej praxe.

51. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy zákonnou úpravou nie je pritom vymedzený reštriktívne tak, aby ho bolo možné priznať len za vopred definované následky. Aj v zmysle §13 ods. 2 o. z. relatívnu náhradu nemajetkovej ujmy možno priznať z dôvodov v tomto zákonnom ustanovení uvedených demonštratívne, t. j. tieto nepredstavujú preto ohraničený výpočet prípadov, v ktorých nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vzniká. Nevyžaduje sa preto iba splnenie podmienky zníženia dôstojnosti fyzickej osoby, či jej vážnosti v spoločnosti, ako toto namieta odvolateľ, ale môže ísť aj o iné vážne následky na osobnostných právach dotknutého jedinca. Žalobca svoj nárok spájal s porušením nároku na odpočinok, a preto súd prvej inštancie správne posudzoval tento nárok ako nemajetkovú ujmu, čo zohľadňuje aj zámyery normotvorcu smernice Rady 89/391/EHS a tiež smernice Rady 2003/88/ES, ktoré boli prijaté v záujme zamedzenia výskytu pracovných úrazov a chorôb z povolania, ich cieľom bolo zaviesť alebo zlepšiť preventívne opatrenia na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov a zaistiť vyšší stupeň ich ochrany, pričom tento cieľ sa nemal podriaďovať ekonomickým úvahám. Všetci pracovníci by mali mať primeranú dobu odpočinku, pričom pojem odpočinok sa musí vyjadriť v jednotkách času, t. j. v dňoch, hodinách, resp. ich častiach, aby sa zabezpečilo, že v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobia úraz ani sebe ani spolupracovníkom alebo iným osobám a že si ani krátkodobo ani dlhodobo nepoškodia zdravie.

52. Žalobca, ktorý počas dvoch šesťmesačných referenčných období v dôsledku takého rozvrhu pracovného času, ktorý bol v rozpore s právom EÚ, vykonával práce v týždennom pracovnom čase v priemere 48,34 hod., resp. 49,15 hod. namiesto maximálnych 48 hodín pracovného času, prišiel o hodiny voľného času týždenne, ktorý by inak venoval fyzickej a psychickej regenerácii, relaxácii, či rozvíjaniu osobných, rodinných alebo priateľských vzťahov. V žalovanom období mohol tráviť viac času s rodinou, najmä venovať sa dcére, alebo svojim osobným záujmom, ktoré takto nemohol rozvíjať. Nerešpektovaním článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES pri rozvrhovaní pracovného času došlo k zásahu do práv žalobcu na vedenie súkromného, rodinného života i do práv na ochranu jeho zdravia, za ktorý zásah mu patrí nárok na primerané odškodnenie. Správne sú pritom závery súdu prvej inštancie, že vzhľadom na formu zásahu, ktorá v zmysle judikatúry SD EÚ sa považuje za závažný zásah do práv, keď ide o pravidelne sa opakujúci, nenávratný stav straty voľného času a času potrebného na regeneráciu pracovných síl, len samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadostučineným a práve peňažná náhrada predstavuje spôsobilé odškodnenie takto vznikutej ujmy. Všeobecné okolností, za ktorých k porušeniu práva EÚ došlo a ktoré aj SD EÚ v spojitosti s objektom zásahu považoval za vážne

(vnútorné prežívanie dôsledkov, nerešpektovanie limitov pracovného času žalobcu), intenzita porušenia (pravidelné prekračovanie maximálneho limitu) a jeho trvanie (dlhodobý stav), aj podľa právneho názoru odvolacieho súdu zakladajú potrebu ujmy tým vzniknú odškodniť peňažnou náhradou.

53. Zákonnodarca nepodáva pritom definíciu nemajetkovej ujmy a jej určenie, čo do výšky, je závislé na úvahe súdu. Nemajetková ujma sa prejavuje v ťažko definovateľnej a ešte ťažšie preukázateľnej sfére vnímania ťažkostí, nepohodlia, stresu a iných nežiaducich účinkov spojených so zásahom do základných ľudských hodnôt. Aj keď nemajetková ujma je škoda morálna, ideálna, imateriálna, prináleží za ňu poškodenému peňažná (materiálna) satisfakcia. Pri rozhodovaní o jej výške východiskom v rámci voľnej úvahy súdu je pritom jej primeranosť, t. j. mala by byť taká vysoká, aby mohla splniť úlohu odškodňovaciu, nielen symbolickú, na druhej strane však nemôže byť neprímerane vysoká, t. j. nemá byť zdrojom bezdôvodného obohacovania sa oprávnenej osoby. Pokiaľ súd prvej inštancie rozsah peňažnej náhrady vo výške 2 000 € odvodil od charakteru zásahu, jeho trvania a následkov na život žalobcu, nemožno týmto jeho úvahám vytknúť žiadne nedostatky, keďže svoje rozhodnutie založil na právom predvídaných okolnostiach, prihliadajúc pritom aj na porovnateľné kritériá v porovnateľných veciach a ním stanovený rozsah nemajetkovej ujmy spĺňa preto podmienku primeranosti aj z tohto hľadiska, keď rozhodnutie aj v tomto smere je konzistentné aj s výškou náhrad priznaných v obdobných súdnych sporoch (porovnaj napr. rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 11Co/130/2024 (2 000 €), 11Co/92/2024 (2 000 €), 9Co/39/2024 (2 000 €), 5Co/35/2024 (2 000 €), 2Co/110/2024 (4 000 €), 3CoPr/10/2023 (3 400 €), 9CoPr/1/2019 (3 631,14 €), 9Co/148/2021 (1 000 €), 6Co/90/2024 (2 000 €), 3Co/141/2022 (2 500 €) alebo aj Krajského súdu v Bratislave 9Co/112/2024 a tiež 9Co/40/2024 (po 2 500 €) či Krajského súdu v Banskej Bystrici 14Co/104/2024 (5 388,19 €), 13Co/14/2025 (6 567,28 €), 13Co/36/2024 (5 601,77 €). Pri stanovení primeranosti a stanovení vôbec výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch podkladom pre súd boli pritom kritériá stanovené judikatúrou SD EÚ, a to princíp ekvivalencie a efektivity, ktorá, ako správne na to poukázal žalobca, nevyžaduje, aby dotknutí pracovníci najprv požiadali svojho zamestnávateľa o dodržiavanie minimálnych požiadaviek upravených týmto ustanovením, ako ani to, aby v prípade súdneho sporu títo museli preukazovať, či (ne)prejavili primeranú snahu s cieľom odvrátiť škodu alebo obmedziť jej rozsah a či včas využil všetky dostupné prostriedky na právnu ochranu. Aj preto irelevantnou je obrana odvolateľa, že žalobca v tomto smere nevyvinul žiadnu snahu a svojmu zamestnávateľovi žiadnym spôsobom ani neoznámil, že výkon služobnej pohotovosti žalobca pociťuje ako výraznú ujmu a jej rozsah ani takto sa nesnažil minimalizovať.

54. Súd prvej inštancie svoje úvahy, ako dospel k záveru o forme a o rozsahu odškodnenia nemajetkovej ujmy žalobcu podrobne vysvetlil v písomnom odôvodnení napadnutého rozsudku, pričom podrobne odôvodnil, z akých dôvodov a aká ujma žalobcovi vznikla a tiež aj to, prečo ju považoval za vážnu, ozrejmil dôvody, na podklade ktorých dospel k záveru o primeranosti výšky priznaného peňažného odškodnenia a správne vzal pritom do úvahy i výšku náhrady nemajetkovej ujmy priznávanej súdmi v obdobných veciach. Súd prvej inštancie nemajetkovú ujmu na strane žalobcu správne vzhliadol v tom, že v dôsledku, že žalobca nad čas povolený právom únie nepretržite musel byť dostupný a pripravený okamžite v prípade potreby svojmu zamestnávateľovi a plniť svoje pracovné povinnosti, pričom správne považoval za relevantné, že nezákonné prekračovanie maximálnej doby týždenného pracovného času nebolo ojedinelé, ale toto s ohľadom na opakujúce sa pracovné zmeny sa opakovalo a vyskytlo sa minimálne v jednom týždni každého mesiaca, ako aj správne prihliadol na to, že vzhľadom na to, že takéto rozvrhnutie pracovného času u žalobcu závažné následky nezanechalo, primeranou v prípade žalobcu bude relutárna náhrada nemajetkovej ujmy na dolnej hranici rozmedzia takýchto náhrad všeobecnými súdmi prisudzovaných v obdobných prípadoch.

55. Vychádzajúc z povahy porušeného práva a z okolností, za ktorých k jeho porušeniu došlo, zodpovednosť žalovaného členského štátu Európskej únie tkvie v tom, že tento neprijal opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky, aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času, resp. prijal vnútroštátnu právnu úpravu v zmysle zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbere, ktorý umožňuje zamestnávateľovi, resp. služobnému úradu rozvrhnúť príslušníkovi zboru služobný čas tak, že tento presiahne maximálnu hranicu stanovenú v článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES. V posudzovanej veci je preto možné konštatovať, že súd prvej inštancie správne sa vysporiadal s námietkou žalovaného, že žaloba na upustenie od neoprávneného zásahu, ako ani žaloba na odstránenie trvajúcich následkov nie sú namieste, a to vzhľadom na zodpovednostný subjekt, ktorým je štát a že so zreteľom na tieto špecifiká rovnako neprichádza do úvahy ani morálna satisfakcia, pod ktorou súdna prax rozumie predovšetkým ospravedlnenie, resp. odvolanie difamujúcich výrokov a pod. Všetky zmienené občianskoprávne prostriedky ochrany osobnosti, ktoré ako možné vylúčil aj odvolací súd, predstavujú pritom prípad, kedy súdna prax nevyklučuje bez ďalšieho možnosť titulom uplatneného nároku požadovať finančné zadostučinenie. Podľa názoru odvolacieho

súdu už samotná existencia zisteného zásahu do konštatovaných osobnostných práv žalobcu, ako i jeho dlhodobý charakter, odôvodňujú požadovanie nemajetkovej ujmy v peniazoch ako účinný prostriedok ochrany porušených osobnostných práv. Súd v danom prípade náležite pritom prihliadal na to, že žalobca na jednej strane bol ukrátený o čas odpočinku, ktorý čas nad rámec stanovený smernicou trávil v práci, a to v dôsledku nezarátania pracovnej pohotovosti vykonávanej v noci do pracovného času, čo samo o sebe podľa rozsudku vo veci G. Fuß so zreteľom na pomerne dlhé a pravidelné obdobie trvania takéhoto protiprávneho stavu, je zásahom závažným, a to obzvlášť s prihliadnutím na prácu hasiča, ktorú žalobca v žalovanom období vykonával, kde z pohľadu náročnosti a dôležitosti jeho práce obzvlášť dôležité je, aby aj vzhľadom na rizikovosť jeho práce tento mal dostatok času na odpočinok, regeneráciu fyzických i psychických síl, súkromie, rodinný život a aby sa mohol venovať svojim záľubám.

56. Zo všetkých týchto dôvodov úvaha súdu prvej inštancie nemožno vytknúť, pokiaľ ako primeranú náhradu za takto utrpenú nemajetkovú ujmu žalobcovi priznal 2 000 € a odvolací súd jeho rozsudok v napadnutom vyhovujúcom výroku ako vecne správny preto potvrdil postupom podľa §387 ods. 1 CSP vrátane vecne správneho, zákonného a spravodlivého rozhodnutia o trovách konania, keďže žalobca čo do základu nároku v konaní bol plne úspešným, t. j. jeho žaloba o prisúdenie relutárnej náhrady nemajetkovej ujmy nebola zamietnutá ako neopodstatnená, ale rozsudkom súdu táto mu bola prisúdená; stanovenie jej výšky, čo v konaní bolo len sprevádzajúcim, záviselo pritom iba od úvahy súdu, kedy aj v zmysle ustálenej judikatúry tak najvyšších súdnych autorít (napr. nález ÚS SR zo 4.2.2021 vo veci III. ÚS 475/2018), ako aj všeobecných súdov ide o prípad odôvodňujúci osobitné posudzovanie úspechu a neúspechu v konaní s dôsledkami na rozhodovanie o trovách konania.

57. Pretože ide o rozhodnutie, ktorým konanie sa končí, odvolací súd postupom podľa §396 ods. 1 CSP rozhodoval aj o trovách odvolacieho konania (§262 ods. 1 CSP), a to rovnako v súlade so zásadou úspechu zakotvenou v §255 ods. 1 CSP. V odvolacom konaní vo veci v celom rozsahu úspešnému žalobcovi priznal preto nárok na plnú náhradu jeho trov proti neúspešnému žalovanému, pričom ani v okolnostiach prejednávanej veci, ako ani v osobe žalovaného nevzhliadol dôvody hodné osobitného zreteľa na výnimočné rozhodnutie o trovách konania, čo i len sčasti v prospech neúspešného žalovaného (§257 CSP). O výške náhrady trov v zmysle §262 ods. 2 CSP po právoplatnosti tohto rozhodnutia rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením.

58. Toto rozhodnutie senátu odvolacieho súdu bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu dovolanie je prípustné, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii.

S výnimkou prípadov ustanovených v §429 ods. 2 CSP v dovolacom konaní dovolateľ musí byť zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).